

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivät 2014: Teemoina vastuullisuus- tutkimuksen edistäminen ja yhteiskunnallinen yrittäjyys

ANNA HEIKKINEN &
HANNELE MÄKELÄ

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivät 2014 järjestettiin 12.–13. maaliskuuta Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoululla.

Ensimmäisen kerran tutkimuspäivät järjestettiin maaliskuussa 2013. Tänä vuonna tutkimuspäivät laajentuivat kaksipäiväiseksi tapahtumaksi. Tutkimuspäivien tarkoituksena on lisätä vastuullisen liiketoiminnan tutkimuksen näkyvyyttä ja kehitystä Suomessa ja edesauttaa tutkijoiden verkostoitumista. Tänä vuonna yhdeksi teemaksi valittiin yhteiskunnallinen yrittäjyys. Päivien toinen iltapäivä omistettiin tälle teemalle. Tutkimuspäivät kokosivat keväiselle Tampereelle yhteensä 110 tutkijaa, opiskelijaa ja näiden teemojen parissa työskentelevää henkilöä.

Tutkimuksen yhteiskunnallinen merkitys

Tutkimuspäivien akateemisen ohjelman aloitti professori Carmen Correa-Ruizin keynote-puheenvuoro 'On methods and the social relevance of research'. Correa-Ruiz on laskentatoimen professori espanjalaisessa Universidad Pablo de Olavide de Sevilla -yliopistossa. Hän tutkii ja opettaa yhteiskunnallisen laskentatoimen ja ympäristölaskennan kysymyksiä.

Hänen esityksensä keskittyi pohtimaan tutkimuksen yhteiskunnallista merkitystä. Puheenvuorossa oli kriittisiäkin sävyjä pohjautuen hänen omiin kokemuksiinsa tutkijana ja opettajana.

Professori Correa-Ruizin mukaan tutkimuksen merkityksen määrittäminen on jatkuva prosessi, johon vaikuttavat akateemisen maailman eri instituutiot ja yhteisöt. Vaikutusvaltaisimpia näistä tällä hetkellä ovat akateemiset julkaisut ja niihin pohjautuvat tutkimuksen arviointijärjestelmät. Hänen mukaansa akateemisessa maailmassa nykyään vallalla olevat käytännöt tutkimuksen merkityksen arvioinniksi voivat olla haitallisia syrjinessään tiettyjä tutkimusasetelmia ja -teemoja. Tällainen kehitys voi johtaa lupaavien uusien tutkimussuuntauksien näivettymiseen ja sitä kautta tiedon yksipuolistumiseen.

Correa-Ruiz haluaa kannustaa tekemään tutkimusta liittyen yhteiskunnan suuriin kysymyksiin, kuten demokratiaan, ihmisyyteen, ympäristöön ja kunnioitukseen. Correa-Ruizin puheenvuoro nosti esiin niitä kysymyksiä ja haasteita, joita akateemisessa yhteisössä on viime aikoina pohdittu niin kansainvälisesti kuin kansallisestikin. Esitys sai yleisön virittymään näiden tärkeiden teemojen äärelle.

Miten vastuullisuuden ja eettisyyden näkökulmat tulevat esiin erilaisilla liiketoimintamalleilla ja liiketoimintaympä-

ristöissä? Miten näitä näkökulmia voidaan tutkia ja kehittää? Tällaisia kysymyksiä tarkasteltiin pidetyissä esityksissä, joita oli 17. Esityksiä oli sekä suomeksi että englanniksi: Tutkimuspäivät houkuttelivat paikalle myös kansainvälisiä tutkijoita. Esityksissä tuotiin keskusteluun useita erilaisia tapoja toteuttaa vastuullisuutta niin liiketoiminnassa kuin julkisissa ja kansainvälisissä projekteissa ja hankkeissa.

Merja Lähdesmäen (Helsingin yliopisto) esitys ”Yhteisölähtöinen kehittäminen luontomatkailualueiden kilpailukyvyen edistäjänä” esitteli hanketta, jonka kautta paikallisyhteisöt Virossa ja Suomessa ovat luoneet paikallisia matkailukohteita. Hanke on mahdollistanut myös osallistujien tutustumisvierailut Suomeen ja Viroon. Projekti tuo mielenkiintoisesti esiin vastuullisuuden ja kestävä kehityksen kysymykset osana kaupunkien ulkopuolella tapahtuvaa yhteiskunnan muutosta ja kehitystä.

Tytti Nahi (Aalto yliopisto) pohti yhteisluomisen kysymyksiä esityksessään ”Yhteisluominen – Avain vastuullisuuteen kehitysmaiden vähävaraisilla markkinoilla”. Yhteisöllisyys ja kehittyvät tavat toteuttaa vastuullisuutta yhteiskunnan muutoksen edistäjinä ovat selkeästi kiinnostavia teemoja myös Suomessa tehtävässä tutkimuksessa.

”Kun kakku kasvaa. Julkiset hankinnat ja yritysten vastuu perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa” esityksessä Siina Raskulla (Tampereen yliopisto) tarkasteli vastuullisuuskysymyksiä oikeustieteilijän näkökulmasta. Hän esitteli julkisten hankintakäytäntöjen muutoksiin liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita.

Hyvä paha valta

Toisena keynote-puhujana oli YTT Sari Kuusela. Kuusela puhui aiheesta ”Hyvä paha valta”. Aihe herätti runsaasti kommentteja ja keskustelua yleisössä. Johta-

minen ja vallankäyttö ovat asioita, joista lähes jokaisella on värikkäitä kokemuksia. Ilkävä kyllä, monet näistä kokemuksista näyttävät olevan melko huonoja. Kuusela peräänkuulutti inhimillisyyttä johtamisessa ja yleisesti kanssakäymisessä ihmisten kanssa. Vallankäyttöä liittyy myös näennäisesti pieniin tekoihin, kuten siihen, että kenen kanssa johtaja jakaa kahvihetken ja keitä tervehdittää käytävällä. Nämä ajatukset pätevät varmasti myös työyhteisöjen ulkopuolella.

Tutkimuspäivien aikana verkostoiduttiin myös vapaamuotoisemmissa tilaisuuksissa. Ensimmäisen päivän päätteeksi kokoonnuimme tunnelmalliseen ravintola Laternaan buffet-illalliselle. Toisen päivän lopuksi oli vuorossa verkostoitumista cocktail-tilaisuuden muodossa.

Yhteiskunnallisen yrittäjyyden iltapäivä

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivien toisen päivän iltapäivä oli omistettu yhteiskunnallisen yrittäjyydelle. Iltapäiväseminaarin teemana oli yhteiskunnallisen yrittäjyyden mahdollisuudet erityisesti sosiaali- ja terveystalouden järjestämisessä.

Yhteiskunnallinen yrittäjyys tarkoittaa yritystoimintaa, jonka ensisijaisena tarkoituksena on yhteiskunnallisen hyvän tuottaminen, ei taloudellisen tuloksen maksimointi. Yhteiskunnallisia yrittäjiä on Suomessa tuhansia, vaikka kaikki eivät itseään sellaisiksi vielä ole tunnistanee. Yhteiskunnalliset yritykset tasapainoilevat usein yhteiskunnallisen vaikuttavuuden sekä riittävän taloudellisen kannattavuuden välimaastoissa ja ovat tyypillisesti innovatiivisia, uudenlaista liiketoimintaa kehittäviä pienyrityksiä. Yhteiskunnalliset yritykset painottavat toiminnassaan myös avoimuutta ja sidosryhmien osallistamista toimintaan.

Iltapäiväseminaarin avasivat Hanne-

**Palkinnon jakoivat
EBEN Suomi
ry:n hallituksen
varapuheenjohtaja
Petri Lehtipuu ja
puheenjohtaja
Johanna Kujala.**

le Mäkelä (Tampereen yliopisto) ja Harri Kostilainen (FinSERN, Diak). He analysoivat yhteiskunnallisen yrittäjyyden monia merkityksiä ja esittelivät yhteiskunnallisen yritystoiminnan tutkimusverkosto FinSERNiä (www.finsern.fi). Tämän jälkeen kuultiin kaksi käytännön puheenvuoroa yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta. Kehittämispäällikkö Sami Metsäranta esitteli kahden vuoden taustatyötä sosiaalialalle kehitteillä olevasta yhteiskunnallisesta yrityksestä. Asuinyhteisö Kontukodista toimitusjohtaja Teo-Ilmari Tuovinen, kodinjohtaja Tuula Hoivala sekä ohjaaja Mira Aaltonen kertoivat vastaperustetun yrityksen alkutaipaleesta. Puheenvuorot tarjosivat arvokasta tietoa yhteiskunnallisen yrittäjyyden arvojen soveltamisesta käytännön yritystoimintaan.

Tauon jälkeen professori Mauno Vanhala puhui arvolähtöisen ja demokraattisen osuustoiminnan mahdollisuuksista sosiaali- ja terveysalan palveluiden järjestämisessä. Tutkijan puheenvuoron seminaariin tarjosi projektipäällikkö Hanna Moilanen (Diak), joka puhui yhteiskunnallisen yritystoiminnan kysynnän ja tarjonnan mahdollistavista markkinoista. Iltapäiväseminaarin annin tiivistä Pekka Pättiniemi (FinSERN) yhteenvetopuheenvuorossaan. Yhteiskunnallisen yrittäjyyden seminaaria kiiteltiin hyvistä puheenvuoroista ja vastuullisen liiketoiminnan kannalta tärkeän teeman esiin

nostamisesta sekä erityisesti teorian ja käytännön yhdistämisestä.

Pynnösen gradu paras

EBEN Suomi ry palkitsi tutkimuspäivillä ensimmäistä kertaa yritysetiikkaan liittyvän opinnäytetyön. Kilpailuun saivat osallistua vuosien 2012 ja 2013 aikana valmistuneet erityisen ansiokkaat pro gradu -tutkielmat ja diplomityöt. Palkintoraadissa akateemisen tutkimuksen edustajina olivat professori Salme Näsi (Tampereen yliopisto) sekä KTT, yliopistotutkija Marjo Siltaoja (Jyväskylän yliopisto) ja yritystoiminnan edustajana Petri Lehtipuu (Novetos Oy, EBEN ry:n varapuheenjohtaja).

Voittajaksi raadin arvioiden perusteella valittiin FM, KTM Anu Pynnösen pro gradu -työ ”Tunnistettu vaan ei tunnustettu: huonon johtajan etsintää teoriasta ja diskurssista”. Kunniamaininta myönnettiin Piia Leppämäelle, jonka pro gradu -työn aihe oli ”Esimies-alaisuuden laadun ja organisaatioluottamuksen vaikutus organisaation innovointikyvykkyyteen”.

Vastuullisen liiketoiminnan tutkimuspäivät 2014 järjesti Tampereen yliopistossa toimiva RESPMAN Responsible Management Research Group yhdessä EBEN Suomi ry:n kanssa. Kiitämme Liikesivistysrahastoa saamastamme taloudellisesta tuesta tutkimuspäivien järjestämiseksi.